

Un român la Ankara

În dialog cu muzicianul Bujor Hoinic

Făcând parte dintr-o renumită „dinastie” de muzicieni, Bujor Hoinic activează de mai bine de două decenii în capitala Turciei. Dirijor, compozitor, pianist și profesor, s-a manifestat cu har și devoțiune în cele patru domenii muzicale în orașul natal, fiind dirijor la Opera din Timișoara, începând cu 1973, până la începutul anilor '80.

- Bujor Hoinic, de fapt când s-a produs marea desprindere?

- S-a întâmplat nepremeditat. În decursul câtorva ani 1980-1984, perioadă în care am fost invitat în mod repetat să dirijez la Opera din Ankara.

- Cum de ai ales acest „semiorient” și nu occidentul?

- Eu nu am ales, ci el m-a ales pe mine... destinul.

- Cum adică?

- M-am căsătorit cu Ayshe, atunci, ca și acum, coristă la Opera din Ankara. Să mai precizez că nu s-a produs nicio desprindere. Posed și-n prezent doar cetățenie română și colaborez cu mediul muzical din Timișoara și din țară. În 2010 de pildă, sunt invitat de Filarmonica „Banatul” să dirijez alături de fiul meu, Cantemir, un concert „În Memoria-Mircea Hoinic-100 de ani de la naștere”. Se vor derula lucrări de Mircea, Bujor și Cantemir Hoinic : bunic, tată și nepot.

- Ce rosturi muzicale deții la Ankara?

- Funcția de bază este cea de Director General la Operă (G.M.D), unde sunt și prim dirijor. Apoi, dirijez și Orchestra Academică Bilkent, predau compoziție la cele două Conservatoare și în timpul „liber” mai compun.

- Compozițiile tale sunt de fapt o altă dovadă a nedeprinderii... La Ankara te rogi românește, scriind un **Tatăl Nostru** original, de adâncă vibrație, iar în 1990 ai compus **Requiemul Patimile martirilor**, care s-a prezentat în primă audiere la Timișoara. Dar în limba turcă compui?

- Scriu lieduri. Să amintim doar **Mama martirului** (2006) pe versuri de Zeki Çalar.

- Câte Opere sunt în Turcia?

- Șase. La Istanbul, Mersin, Antalya, Izmir, Samsun și bineînțeles Ankara.

- Ce repertoriu se rulează în aceste șase instituții?

- Tradițional: Verdi, Puccini, Donizetti, Rossini, Mozart, Otto Nicolai, C.M. Weber... În afara preferințelor marelui public, ca excepții, amintim montarea operei **Electra** la Istanbul și **Salomeea** la Ankara de R. Strauss și **Lohengrin** de Wagner precum și **Boris Godunov** de Musorgski. La balet, preferințele publicului se îndreaptă spre Ceaikovski, Prokofiev, Stravinski (Pasărea de foc), Hacıaturian (Spartacus).

- Care este situația repertoriului național de operă?

- Reforma politică și socială datorată lui Mustafa Atatürk (1881-1938) a pus și bazele unei „școli naționale muzicale turcești”. Astfel, Ahmet Adnan Saygun, compozitor reprezentativ, a scris la cererea lui Atatürk opera istorică **Kerem**. Mai amintim selectiv câteva titluri, unele subiecte familiare nouă: **Nostratin Hoge** de Sabahatin Kalender, **Ali Baba** de Selman Ada, de mare popularitate, **Midas** de Ferit Tüzün, pe un subiect antic, o muzică polimodală, metro-ritmică și orchestrație à la Stravinski, **Murat al IV-lea** de Okan Demiriş.

- Care este reacția publicului de operă?

- În Ankara, la cinci spectacole pe săptămână, cele două săli sunt pline. Ca amuzament, unele titluri atrag prin sugestia lor. La **Bal mascat** se ia sala cu asalt fiindcă e ...bal.

- Și muzica simfonică?

- La Ankara sunt două orchestre, prima fiind Orchestra simfonică prezidențială, înființată de Atatürk la începutul secolului 20, apoi la Istanbul sunt două, la Izmir înființează o orchestră simfonică privată precum și la Bursa, Antalya și Adana. În ceea ce privește repertoriul turcesc, în fruntea seniorilor îl amintim pe același Ahmet Adnan Saygun, care a compus două simfonii, două concerte pentru pian și un oratoriu în amintirea poetului și filozofului național Yunus Emre. Reprezentativi mai sunt și compozitorii: Ferit Tüzün cu un Capriccio à la turca și Uevi Gemal Erkin cu un Concert pentru pian, unul pentru vioară și Rapsodii în stilul celor enesciene. Noua generație de compozitori sunt elevii elevilor, deci de la întemeierea școlii naționale turce ar fi cam trei generații. Publicul e mai puțin atras de asemănătatea muzicii simfonice.

- Muzica românească se regăsește în repertoriul centrelor muzicale din Turcia?

- Cam tot așa cum se regăsește și cea turcească în România. Și totuși. În Turcia recentă se cântă **Rapsodiile** și **Suita I-a** de Enescu. **Hora staccato** de Grigoraș Dinicu are mare trecere la public, prezentându-se în diverse aranjamente cam peste tot. Bujor Hoinic își dirijează propriile lucrări pe unde se poate. Corul Radio-Televiziunii Turce a prezentat în concert și a înregistrat lucrările corale **Somnoroase Păsărele** de T. Flondor și **Bate vântu'** de M. Hoinic.

- În Turcia există uniuni de creație?

- Bineînțeles, deci și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor.

- Artun Cantemir Hoinic este doar în vârful piramidei genealogice sau...?

- Îmi place să cred că promite a fi și-n vârful celei muzicale a ascendenților săi. Cantemir a fost destinat carierei muzicale. Nu mă așteptam însă ca performanțele lui să țină sublimul. El trăiește deja prin muzică și pentru muzică. A absolvit Liceul francez din Ankara, apoi Conservatorul. La 21

de ani a urmat două semestre de dirijat la Sankt Petersburg. În prezent este în anul trei la Conservatorul P.I. Ceaikovski din Moscova. După un an cu Leonid Ivanov, acum continuă dirijatul cu Ghenadi Rojdestvenski. Cantemir excelează ca pianist, ca dirijor printr-un stil modern, energetic, expresiv și electrizant. Calitățile componistice și dirijorale le veți putea verifica în concertul memorial amintit de la Timișoara, când Cantemir își va dirija propria-i suită din baletul **Nemrut**. Cu mine se cuvine să fiu modest, cât în privința fiului meu, pe lângă doza de subiectivism, sunt uimit de calitățile sale muzicale.

A pierdut Timișoara doi muzicieni valoroși. Într-o anumită măsură, fiindcă ei sunt și ai noștri pe două coordonate: slujesc cu devotament muzica românească și pe deasupra sunt ambasadori plenari ai culturii românești într-o țară exotica, apropiată nouă geografic și istoric. De unde vine și unde se îndreaptă acest miracol muzical? Doi părinți cu genă muzicală, Silvia și Gheorghe îi dau ființă, în Bucovina răpită, lui Mircea Hoinic, muzician de aleasă sensibilitate. Acesta se înfrățește cu pământul primitor al Banatului, iar fiul lui, Bujor, este unul din muzicienii marcanți ai Turciei de azi. Și atenție, fiul acestui fiu, Cantemir, împlinește prezicerile mele dintr-un articol din 1996 când îl numeam „un fel de copil minune”.

Ovidiu GIULVEZAN

